

Jäätmereformi mõjud

Kristo Rossman

arendusjuht

Eesti Jäätmehoolduskeskus MTÜ

Reformi plaanid on tänaseks selged ja need
mõistlikud

Kriitika on hea, see aitab selgitada muutuste sisu ja
mõju

Omavalitsuse ülesandeid ja nende täitmise tingimusi
täpsustatakse, mõned ülesanded antakse ka juurde

Kas täna on kõik hästi?

Kas on kahtlus, et omavalitsused ei saa hakkama, kui
teekond on selge?

Peamised omavalitsusi mõjutavad muudatused

Kuidas on täna	Mis muutub
KOV hangib reeglina veo- ja käitlusteenuse korraga.	Eraldi hanked käitlusele ja veole
Jäätmeveol sisetehing keelatud.	Luhtunud hanke korral sisetehing lubatud
Veopiirkonna suurus kuni 30 000 elanikku.	Piirkonna suurus tõstetakse 100 000 elanikuni
Pakendijäätmete kogumine avaliku konteineripargiga. Pakendite tekkekohalt kogumine TKO või jäätmeveo raames kallis.	Pakendijäätmed liidetakse jäätmeveo hankega. Pakendijäätmete kogumis- ja veokulud kannab TKO, kliendi kanda 25 senti tühjenduskord.
Inimene sõlmib lepingu ja tasub arve jäätmevedajale, lisateenuste info läbipaistmatu ja kallis.	Inimene sõlmib lepingu ja tasub jäätmeurve eest omavalitsusele, kuid omavalitsus saab volitada tegevusi koostööorganisatsioonile, asutusele või vedajale.
Jäätmehoolduse arendamise kulud tasutakse täielikult KOV eelarvest.	Jäätmehoolduse arendamise tasu kehtestamise võimalus, mille tasub jäätmevaldaja.
Jäätmete liigiti kogumise taseme osas puuduvad sihteesmärgid.	2026.a sihtarv 66%, kasv igal aastal 1% võrra kuni 75% 2035.aastaks.

Jäätmevaldajate lepingute haldamine ja arveldamine

- Kohustus ise korraldada tekib alates uue korraldatud jäätmeveo hanke korraldamisest, kuid hiljemalt 2030. aasta 31. detsembrist.
- Üks leping, üks arve, üks kontakt.
- Võib delegeerida vedajale või koostööorganisatsioonile.
- Elaniku vaatest on see ainult positiivne lahendus, et avaliku teenuse osutamine on selgem.
- Omavalitsus saab otsustada, millise lahendusega ta alustab ja millal läheb üle teisele lahendusele.

Kohustus otsuseid analüüsida ja põhjendada

Omavalitsusele jätakse lai otsustusvabadus erisuste rakendamiseks, kuid need peavad olema põhjendatud (jäätmekavas) ja saavutama vajalikke tulemusi.

Juba täna ja ka reformi raames ongi peamiseks eesmärgiks saavutada tulemusi, tagada tegevuste läbipaistvus ja efektiivsus.

Omavalitsus valib teekonna, kuidas ta reaalselt juhib valdkonda ja fikseerib need tingimused korraldatud jäätmeveo hankes, jäätmete käitluskoha tingimustes, andmete kogumise ja töötlemise tingimustes ja järelevalve korraldamise mudelis.

Jäätmehooldus ei ole ainult korraldatud jäätmevedu, vaid laiem eesmärkide ja väärtuste kogum.

Jäätmete käitluse andmed peavad olema tõendatud

Täna on Eesti jäätmevaldkonna andmed sisu osas tegelikult tõendamata, kontrolli tehakse tagantjärele ja üksikjuhtumite osas. Sageli teevad käitlejaid toiminguid, mis on ilusad ainult paberi peal.

Riigikontrolli 18.06.2024.a audit andnud selge hinnangu: *kontroll jäätmeandmete õigsuse üle ja jäätmevaldkonna järelevalve ei ole piisav ega anna kindlust, et tegevused on üldse sellisel viisil vajalikud, et jäätmed jõuavad ettenähtud kohta ning deklareeritud koguses jäätmeid üldse võetakse nõuetekohaselt ringlusse.*

Omavalitsuse tegevusest algab vajalike algandmete kogumine ja nende sisulise kvaliteedi tagmine. See nõue tuleneb ka reformi eelnõust.

Reform kui päästik

- Reformi on vaja, samal viisil jätkamine ei lahenda probleeme ega anna vajaminevat tõuget arenguks.
- Reformiga on antud omavalitsustele uus tööriistakast ja jäetud alles diskretsiooniõigus.
- Reform loob selged eesmärgid ja võimalused ressursside säästmiseks jäätmehoolduse planeerimise ja korraldamise igas etapis.
- Investeeringud jäätmete kogumise ja töötlemise taristusse on vältimatud. Jäätmete kogumise maht ja kvaliteet on omavalitsuste juhtida.
- Teatud käitlusvõimekused peavadki olema omavalitsuse juhtida.

Jäätmehoolduse korraldus saab olla paljudes elementides ühesugune

Omavalitsused saavad eesmärged ja ülesandeid koostöös toomides täita:

- kiiremini ja suuremas mahus
- odavamalt ja soodsamate tingimustega
- jäätmevaldajatele arusaadavamalt ja mugavamalt
- väiksema bürokraatiaga ja halduskoormust tõstmata
- riske maandades
- valdkonda tegelikult ka juhtides.

Täna kaasmõõtleme eest!